

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conferentiæ Theologico Morales

Compendiosè propositæ ac breviter resolutæ Ad Usum Directorum
Conferentiarum Hebdomadalium ... DD. Parochorum, Curatorum,
Confessariorúmque omnium

Ex Materia De Actibus Humanis Excerptarum

Sargar, Elisaeus

Augustæ Vindelicorum, 1720

De Saligia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41214

non parètur; sed non sine culpa contemnitur. Itaque negatur minor, id esse nimis rigidum. Audi D. Thom. 2. 2. q. 182. a. 9. ubi dicit. Etsi statuta Ordinis Prædicatorum (idémque est de statutis Fratrum Minorum, exceptis iis, quæ per obedientiam, vel sub Excommunicationis pœna statuuntur) non obligent ad culpam, nihilominus eorum *transgressionem ex contemptu formali esse mortalem.*

DE SALIGIA.

Quia per hanc dictionem communiter indicantur septem peccata Capitalia, utpote Superbia: Avaritia: Luxuria: Invidia: Gula: Ira: & Acedia. Cujus singulæ litteræ per ordinem significant litteras initiales eorundem? videlicet S. Superbiam. A. Avaritiam. L. Luxuriam. I. Invidiam. G. Gulam. I. Iram. A. Acediam. Placuit hanc doctrinam de septem peccatis Capitalibus, intitulare Saligia: proinde ordinem à Littera prima dictionis, quæ est

S.

SUPERBIA.

215. **D**efinitur, quòd sit *inordinatus appetitus propriæ excellentiæ?* sic dicta, quòd quis in donis naturalibus, vel supernaturalibus inordinatè appetat excellere vel eminere super alios, ac velut alios super ire. Hujus quatuor gradus assignantur à D. Gregorio, & aliis. I. Cum quis appetit habere bona, quæ revera non habet. II. Cum quis appetit habere vel videri habere bona à seipso & non ab alio, maximè Deo. III. Cum quis ag-

noscens

Itaque noscens se habere bona sua ab alio (maximè à Deo) tamen appetit habere, vel videri habere tanquam sibi, suisque meritis vel industriæ debita, non ex gratia. IV. Cùm quis bona sua appetit habere, vel videri habere singulariter & eminenter, cum contemptu aliorum.

Porro superbiæ duæ sunt filiæ: Ambitio, quæ & appetitus inordinatus propriæ excellentiæ in honoribus vel dignitatibus non debitis, vel debito majoribus, & vana gloria, quæ est appetitus inordinatus manifestationis propriæ excellentiæ, seu humanæ laudis & gloriæ. Atque hujus penes diversos modos quibus quis conatur manifestare propriam excellentiam rursus quatuor sunt species utpote

1. *Factantia*, quæ est declaratio inordinata propriæ excellentiæ per verba tantum.

2. *Ostentatio*, seu declaratio inordinata excellentiæ propriæ per facta vel signa; ut pompa gestuum, vestium, conviviorum &c. quo spectat inventio novitatum.

3. *Presumptio* seu declaratio inordinata propriæ excellentiæ per aggressionem factorum vires suas excedentium.

4. *Hypocrisis* declaratio ficta propriæ excellentiæ per facta, vel signa ficta & falsa: idque dupliciter, ut cùm quis vult esse malus, foris tamen videri bonus intuitu gloriæ: item cùm aliquis solus non existens bonus tamen foris vult videri bonus intuitu gloriæ. Denique ad superbiam etiam pertinent, vel ex ea nascuntur *pertinacia, discordia, contentio, inobedientia, aliæque innumera peccata.*

Qs

Præ-

Præterea alia est *superbia completa*, qua quis appetit excellere, vel eminere præ omnibus, etiam ipsomet Deo, adeo, ut nec ipsi Deo subesse velit: qualis defacto est *superbia diaboli*. Est peccatum longè gravissimum: quemadmodum etiam quoties conjuncta est cum gravi injuria & contemptu Dei; ut cum quis bona sua æstimat se habere, vel vult videri habere non à Deo, sed à se: aut dolet se ea habere à Deo, aut saltem meritis & industriæ suæ debita æstimat, vel æstimari vult. Et quamvis incredibile videri possit, hominem rationalem creaturam eò dementissimæ *superbiæ* progredi, ut in hujusmodi appetitum deliberato & pleno actu voluntatis consentiat, certè tamen sit indirectè & tacitè, adeo nimirum extollendo se de bonis suis (puta ingenii, industriæ, fortitudinis, divitiarum, fortunæ &c.) absque omni relatione ad Deum, ut reverà censeantur æstimare se illa habere à se ipsis, non à Deo, & dicere illud Deut. 32. *Manus nostra excelsa, & non Dominus fecit hæc omnia*. Qui proinde non possunt excusari à peccato mortali ob gravissimam Dei, omnium bonorum fontis & principii, injuriam. Alia est *superbia incompleta*, quâ quis salva subjectione erga Deum, eoque, quibus subjectio debetur, in aliis inordinate super alios excellere appetit. Hujusmodi sunt *Ambitio, Vana gloria, Jactantia, Ostentatio, Presumptio, Hypocrisis non perniciosa*, peccata per se solum venialia; quia appetitus propriæ excellentiæ manifestandæ ex natura sua indifferens est: & ordinatus in finem bonum, bonus & meritorius esse potest. Licet enim appetis habere vel manifestari excellentiam

lentiam tuam, in virtute, scientia, dignitate & fama; in ordine ad Dei gloriam, proximorum salutem, vel propriæ famæ tutelam. Qua ratione viri sanctissimi se laudârunt, ut Paulus Apostolus 2. Corinth. 11. integrum Catalogum laudum suarum composuit, dicens: *Hebræi sunt, & ego. Israëlita sunt, & ego. Semen Abraham sunt, & ego. Servi Christi sunt (ut nimis sapiens dico) plus ego.*

Quod si autem talis appetitus inordinatus sit, & ad finem indebitum, scil. solam propriam complacentiam erit sanè peccatum, non tamen per se grave, utpote excessus in re indifferenti, per accidens tamen peccatum grave, aut etiam mortale erit. I. Cum prædicta superbia, vana gloria jactantia &c. conjuncta sint cum gravi contemptu proximi, ut si superbiendo de tua excellentia, aspernes, ac reprobes vilem proximi statum, quasi complacendo tibi in ejus vilitate. II. Si conjuncta sint cum gravi damno proximi, ut si jactes te magnum Doctorem, Concionatorem, Juristam, Medicum &c. cum detrimento aliorum Doctorum &c. III. Si sint causa aliorum peccatorum, res nimis nota. IV. Si fiant ad malum finem, cum scandalo, vel alio modo ex iis, quibus veniale fit mortale juxta dicta sup.

Remedia contra Superbiam.

216. **C**onfessarius jubeat sæpe perpendere, quam abominabilis sit Deo superbia. Id colligere poterit tum ex S. scriptura, ubi dicitur, *abominatio est Deo omnis arrogans.* Tum ex SS. Patribus: ex quibus S. Chrysost. dicit. *Nihil longius*

gius ab amore abducit, nihil tam facile in gehennam intrudit, quam superbia insania: tum ex pœnis, quibus Deus superbos castigavit præcipuè Luciferum, Pharaonem, Nabuchodonosorem, Holofernem, Aman, Clericum, qui fulgureo ense percussus est, quia falsam dixit sententiam illam: *omnis qui se exaltat, humiliabitur*: Simonem de Torniaco, qui, quia scientiâ suâ nimium inflabatur, horribili plagâ percussus est, & omni scientiâ privatus; & tandem Eremitam illum, qui in agone constitutus latroni sese prætulit, & damnatus est; ut legitur in *Exemplorum speculo* d. 5. Ex. 9. Tum denique ex genere furti, quod committit: furatur enim Deo rem pretiosissimam, quam soli sibi reservavit (alteri enim inquit, gloriam meam non dabo) furatur summo Regi ac Domino, furatur inspicienti, furatur rem sacram & ad solum Deum pertinentem, furatur post veniam non semel, sed sæpius concessam.

II. Jubeat meminisse; quid fuerit, quia sperma fœtidum; quid sit, quia vas stercorum, & quid futurus sit, quia esca vermium. Hoc remedio Angelus Liffardum à superbiæ tentatione liberavit, ut videre est in *cit. speculo Exemplorum* d. 6. Ex 27.

III. Indaget causas superbiæ, & ostendat, quàm exiguam habeat causam inde superbiendi. Hinc si ob divitias superbiat, quærat ipsum, an putet eum justè superbire, cui Princeps quæstoris vel thesaurarii officium comitteret? vel qui jam laqueum in collo haberet ad suspendium, subeundum? vel cui cum aliis per lutum incedenti plus luti & for-

didæ

didæ terræ adhæreret? vel qui præ aliis difficilem
 aditum ad aulam Regiam, & beneficia ibidem ca-
 pienda haberet: atqui hæc omnia, ut ex S. scrip-
 tura colligitur, divitibus accidunt. Incidunt enim
 in laqueos Diaboli, & in multa nociva desideria,
 quæ homines mergunt ad interitum, & difficile
 ipsis est introire in Regnum Cælorum. *Si ob for-*
ma elegantiam superbiat, quærat, an putet justam
 causam superbiendi esse, si vas stercoreum pulchro
 colore, aut vestibus pretiosis ornetur? aut si se-
 pulchra, quæ intus plena sunt fætoe, & ossibus
 mortuorum, exterius eleganter depicta & deal-
 bata appareant? atqui his vasis & sepulchris for-
 mosi similes sunt. Huc poterit fæditas Isabellæ
 Reginae Hispaniæ demortuæ conducere, quæ S.
 Borgiam Ducem Gandiæ movit, ut deserto mun-
 do Religionem ingrederetur. *Si ob scientiam quis*
offeratur, quærat illum, an judicet, eos Concio-
 ratores vel Professores meritò superbire, qui to-
 tam concionem vel lectionem de verbo ad ver-
 bum ex alieno auctoris libro descripserunt & pub-
 licè declamârunt, vel dictârunt? atqui omnis
 scientia humana ex libro increato sapientiæ divinæ
 desumpta est. Aut an judicet, eos populos, qui-
 bus sol citius oritur, aut qui lumine ab alio accep-
 to, iterum lumen illud alteri communicant, me-
 ritò se aliis præferre? tales autem sunt homines
 docti, qui illam duntaxat scientiam habent, &
 aliis tradunt, quàm à Deo acceperunt; suadeatur,
 ut legatur ex Thom. Kemp. l. 1. c. 2. illa sententia præ
 ceteris perpendatur: *quantò plus & melius scis, tan-*
to gravius inde judicaberis, nisi sanctius vixeris. Si ob
 digni-

digni-

dignitatem superbiat, quærat, an Caminòs meritò
superbire putet ex eo, quòd altiores sint reliqui
domùs partibus? aut actorem in Comædia, si mu-
tuatis vestibibus personam Principis agat; an navis
à tempestate & fluctibus liberior sit, si speciosum
Aquilæ aut victoriæ Titulum habeat? an major sit
dignitas apud Mendicos (quales sunt omnes ho-
mines) in honore & æstimatione esse, quàm apud
Deum? Hæc omnia autem videbit in Magnates
convenire. Adde, quòd honor, qui illis exhibe-
tur, non referatur ad illorum personam secundum
se spectatam, sed quatenus Deum repræsentant.
Unde dicere sibi deberent, quòd quondam Agafo-
mulo Isidis Dææ statuam portanti, &, quòd ho-
mines coram se in genua procidere videret, super-
bienti, latus ejus baculo tundens dixit: *non tibi, sed
Isidi honor iste defertur. Si denique ex Sanctitate ori-
tur superbia*, quærat, an is, qui centum millia Tri-
lentorum deberet Principi, & unicum tantum obor-
lum solvisset, meritò superbiret? atqui si omnes
actus sanctorum eliceremus, nec obolum quidem
solvissimus, juxta ipsius Christi testimonium di-
centis: *cùm feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis,
dicite, servi inutiles sumus.* Item quærat, an qui ex
mille constructionibus, unam tantum sine solæci-
mo fecisset adolescens, meritò superbiret? atqui
eodem modo, ex mille nostris operibus vix unum
naivo caret.

Ultimum ac præcipuum sit illud Christi Cruci-
fixi hortamentum: *discite à me quia mitis sum & hu-
nilis corde.*

A.

A V A R I T I A.

217. **D**efinitur, *appetitus inordinatus habendi*, seu immoderatus amor, cura & sollicitudo aquirendi & retinendi pecunias, divitias seu bona temporalia. Opponitur virtuti liberalitatis secundum excessum; & per se ex genere suo solum peccatum veniale est; utpote excessus in re aliàs indifferenti & licita. At verò per accidens nimis sæpe mortale fit. I. Ut v. g. quando repugnat charitati Dei, cum scil. homo adeò inordinate appetit divitias, ut in eis ultimum finem constituat, paratus ob eas legem Dei violare, atque adeò amicitiam Dei, curamque salutis omnino postponat vel excludat; Quod significare voluit Christus Matth. 6. *Nemo potest duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit, & alterum diligit; aut unum sustinebit & alterum contemnet* (statim intulit) *non potestis Deo servire & Mammonæ*, ita scil. ut in divitiis totum affectum, curam, sollicitudinem, spem ac quasi ultimum finem constituatis: sic enim Deo contempto, Mammonæ pro Deo servietis. Unde emphaticè Apostolus avaritiam *dolorum servitutem* appellavit. Idque verum est etiam, si divitiæ injustè acquisitæ non essent, non ergò gloriatur avarus, quod nihil rapuerit, nullum violentus oppresserit. Hoc ipso enim, quòd excessivo adeò amore in divitias feratur, ut dicto modo charitatem Dei excludat, peccat mortaliter & ab Apostolo Idololatræ comparatur.

II. Avaritia fit peccatum mortale, quando repug.

pugnat graviter Charitati vel iustitiæ erga proximum, utpote immodico habendi amore, aut injustè auferendo, vel detinendo rem alienam, aut duriter non succurrendo extremæ vel gravi proximorum necessitati. Quin etiam, ut benè notat *Toletus l. 7. c. 25.* Avaritia non tantum sævit in alios, sed etiam in ipsum avarum prohibendo eum, ne vel suis utatur ad necessitatem vel sufficientiam, hi nim. ultra peccatum etiam insaniunt.

III. Avaritia denique post superbiam meritò secundo loco numeratur inter Capitalia; quia revera plurimorum peccatum caput & causa est, cujus proinde 7. filix enumerantur à *S. Greg. l. 31. Moral. c. 31.* videlicet obduratio, Inquietudo mentis, Proditio, Fraus, Perjurium, Fallacia, Mendacium, quæ passim apud summistas explicata invenies.

Remedia contra Avaritiam.

218. I. **J**ubeat Confessarius considerare malitiam Avaritiæ: nam *avarus nihil est scelestius*, teste Ecclesiastico: & juxta *S. Paulum: Avaritia est simulacrum servitutis.* Item radix est omnium malarum cupiditatum, quam quidam appetentes erraverunt in fide, & inseruerunt se doloribus multis, tales incidunt in laqueos diaboli, ut experti sunt Judas, Giezi, & Euclio ille, cujus cor post mortem inventum est in arca: ut & ille, qui pecuniam senti inpersam devorans suffocatus est: item *Reginherus Misniæ Episcopus*, qui in cubiculo inventus est mortuus ruptis cervicibus thesauro suo incubans: item dives, cujus anima à nigris equitibus ad tartara raptata est.

II. Con-

II. Considerare jubeat vitæ brevitatem, illaque Christi verba sibi applicare: *stulte, hac nocte animam tuam repetent à te, & quæ parâsti, cujus erunt?* an non stultus esset, qui in Indiam proficiscens, & mox reversurus, ibi palatia exstrueret, aliasque opes, quas inde auferre non liceret, congereret? aut si totus esset in iis opibus comparandis, quas sciret, in patria nihil æstimari? an non stultus esset viator, qui itinere jam propè absoluto de magno viatico cogitaret? Atqui hæc omnia avari faciunt.

III. Hortetur ad veras divitias, scil. bona opera & virtutes comparandas: quas neque fures effodiunt, nec tinea demolitur, nec ærugo consumit, quæ ad omnia sunt utiles, quibus vera beatitudo & regnum cœleste emitur: quæ facili labore acquiruntur: cum magno solatio & securitate possidentur: & cum inexplicabili voluptate in alterum orbem devehuntur.

IV. Ostendat illi, quantarum curarum & damnorum tam corporis, quàm animæ causa sit avaritia: quis autem ultrò se in spinas conjicit? quæ avis in laqueos involet, si periculum mortis nō sit? quis non detestaretur illos homines, qui ad idololatriam incitarent, suaderentque, ut erepto Christo ex ciborio lutum aut pecunia substituere-
 tur? quis crumenam suam luto repletam loco pecunie non doleret? quis non dolet, si falsam pecuniam in magna quantitate sibi ab alio datam advenit? quis operarius non recusat laborem, ob quem nullum aliud præmium, quàm laqueum, quo in patibulum suspendendus traheretur, sperare

Pars II.

R

rare

rare posset? Atque hæc omnia avaris conveniunt.

V. Jubeat sæpe meminisse, quod melius sit modicum justo super divitias peccatorum multas: quod non sit inopia timentibus Deum: quod magnus sit quæstus pietas cum sufficientia: quod optimæ litteræ censuales sint illa Christi promissio: quærite primum Regnum Dei & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis.

L.

LUXURIA.

219. **D**efinitur, *appetitus vel usus venereorum inordinatus vel indebitus*, tam quoad copulam illicitam, quam quoad delectationem veneream morosam directè voluntariam. Est semper peccatum mortale, ut supra probatum est. Hujus septem sunt species, fornicatio, adulterium, stuprum, raptus, incestus, sacrilegium, peccatum contra naturam: quibus accedit impudicitia. Filiæ verò & malæ soboles hujus maximè capitalis peccati enumerantur à D. Gregorio octo. utpote cæcitas mentis, præcipitatio, inconsideratio, inconstantia, amor sui, odium Dei, amor mundi, horror futuri sæculi.

II. Fornicatio simplex est *concubitus naturalis illicitus soluti cum soluta*, est peccatum mortale ex natura sua, adeoque non tantum lege divina, vel humana positiva, sed naturali jure prohibita. Alia dicitur *vaga* more pecudum, modò cum hac vel illo: alia *determinata*, saltem ex parte feminae, & dicitur *concubinitus*: & respectivè simplex, adulterinus,

terinus, sacrilegus, incestuosus &c. cujus aggravans malitia est perseverantia voluntatis in peccato; quod nimirum concubinarium non tantum peccet fornicando, sed etiam in continuo saltem virtualiter proposito peccandi perseveret, quamdiu scilicet concubinam voluntarie detinet. Unde absolvi non potest, nisi certo promittat illam dimittere, quamprimum absque graviore damno poterit.

III. Stuprum strictè sumptum est *concubitus cum virgine per vim coacta*. Ideoque peccatum mortale fornicationis. Continet aliam speciem peccati contra justitiam, gravissimæ scilicet injuriæ, & damni illati virgini, & consequenter ejus parentibus, ac inducentem obligationem ad omnia damna inde consequentia compensanda; ut nimirum stuprator vitiatam aut ducat uxorem, aut honestè dotet. Quod si tamen puella ob illatum stuprum nullum aliud damnum passa fuit, puta, quia factum occultum mansit, & æque honestum matrimonium consecuta est, probabile est ad nullam restitutionem obligari stupratorem ante Judicis sententiam: quia pro injuria, secluso damno, nulla debetur restitutio, sed poena à Judice.

IV. Raptus generatim dicitur *abductio violenta femina in alium locum ad exercendam libidinem*: quæ si virgo sit, effectu violenter secuto, non nisi valde accidentaliter differt à stupro, eademque ratione culpæ, & obligationi restitutionis obnoxius erit raptor. Si conjugata, vidua, non virgo, censetur potius oppressio, parique ratione sequeretur obligatio compensandi damna secuta feminae oppressæ. Strictius autem raptus dicitur similis *abductio violenta*.

za puella, seu virginis, seu non virginis, è domo seu potestate paterna in ordine ad contrahendum cum ea matrimonium. Et sic ultra peccatum mortale, novo jure, est impedimentum dirimens matrimonium; quod neque validari poterit, nisi puella loco tuto reddita de novo liberè consentiat.

V. Adulterium est concubitus illicitus in alieno thoro conjugati cum soluta, vel soluti cum conjugata, vel conjugati cum conjugata. Quod dici solet adulterium duplex. Est semper peccatum gravissimum mortale, multiplicis malitiæ moralis; ut puta contra castitatem, & contra justitiam, violando jus alterius conjugii? & insuper ordinariè causa maximorum, ac vix compensabilium damnorum, quando nimirum proles ab adultera concepta est. Ipse quidem adulter, si ex assertione adulteræ ligatæ, aliisque sufficientibus argumentis ac indiciis credat, vel credere debeat, prolem ex se genitam esse, in conscientia obligatur ad restitutionem faciendam; in primis patri putatio pro sumptibus necessariis factis in alenda, educanda & dotanda prole spuria; deinde reliquis legitimis pro damno, quod per proli intrusæ successionem patiuntur, idque in toto, vel in parte, prout adultera ad restitutionem cooperari multum vel parum potuerit. Interim ipsa adultera non tenetur aperire suum adulterium, neque marito, neque proli illegitimæ ad avertenda damna inde emergentia marito & prolibus legitimis; tenetur tamen in conscientia compensare illa damna, quantum in se est, & salvâ vitâ ac famâ suâ, est possibile.

VI. Incestus est concubitus illicitus inter consanguini-

guinitate vel affinitate junctos. Est etiam peccatum mortale gravissimum duplicis malitiæ, & contra castitatem, & contra virtutem pietatis personis conjunctis debitæ: eoque gravius quo vicinior; gravissimum est in primo gradu lineæ rectæ v. g. Patris cum filia, & filii cum Matre. Unde eas circumstantias graduum & lineæ in confessione explicandas monui jam alibi. Quod si quis cognovit consanguineam uxoris suæ vel econtra copulâ illegitimâ, intra primum & secundum gradum (consummatâ tamen intra vas naturale) ante contractum matrimonium est impedimentum dirimens; post contractum verò amittit jus petendi debitum, quamvis adhuc reddere teneatur.

VII. Sacrilegium carnale & personale est concubitus illicitus personæ aut sacræ cum non sacræ, aut non sacræ cum sacræ, aut sacræ cum sacræ, isque vel naturalis vel innaturalis. Intelligendo semper personam sacram solenniter per professionem Religionis approbatæ, aut susceptionem sacri Ordinis. Peccatum mortale gravissimum & speciale contra virtutem Religionis. Quamvis autem etiam voto simplici castitatis adstrictus, castitatem violans contra Religionem peccet, eamque circumstantiam in confessione exprimere teneatur, quia tamen per illud votum (utique ab Ecclesia solenniter non acceptatum) non fit persona sacræ, ideò non dicitur committere sacrilegium. Aliud dicitur *Sacrilegium locale*, quod committitur in loco sacro, de quo plura alibi, de circumstantia *ubi*.

VIII. Peccatum contra naturam I. est *Bestialitas*, id est, concubitus carnalis quicumque hominis cum bru-

to, aut cum *dæmone incubo vel succubo*. II. *Sodomia perfecta*, seu *concubitus carnalis hominis cum homine ejusdem sexûs*. III. *Concubitus innaturalis*, vel *Sodomia imperfecta*, est *coitus hominum diversi quidem sexus, sed non servato debito vase*. IV. *Mollities* est *procuratio pollutionis voluntaria in se, vel in alio, extra aliquem concubitum, solius voluptatis causâ*, omnia sunt peccata mortalia gravissima. Quin *pollutio voluntaria directe procurata vel quæsitâ peccatum mortale est inexcusabiliter, etiam ad mortem evadendam: indirecte verò causata, tunc tantum peccatum mortale est, quando causâ posita pollutionis prævisa, seu actio illa, ex qua prævidetur secutura pollutio, est peccatum mortale in genere luxuriæ: utpote aliquid per se turpe, & naturâ suâ multum provocans libidinem; cujusmodi sunt turpes cogitationes, aspectus & maxime tactus partium inhonestarum; Quando verò causâ posita vel actio illa non est peccatum in genere luxuriæ, ut nimius potus vel esus calidorum &c. tunc pollutio prævisa, sed non intenta, culpam venialem non excedet. Denique quando causâ posita, seu actio illa est omnino licita, necessaria vel utilis, utpote studere, confessiones excipere, mederi, equitare, certo & commodo situ, in lecto accumbere &c. dummodo semper absit periculum consensûs, tunc pollutio prævisa, ac præter intentionem merè naturaliter secuta nullam culpam adferet. Ita per omnia Patrit. hic n. 67.*

IX. *Impudicitia* denique generatim est *voluntaria occupatio potentiarum circa provocantia ad libidinem estque quadruplex, cordis, oris, aspectus, & tactus;*

tactus; quo spectant oscula & amplexus, de quibus
sup. plura.

Remedium contra Luxuriam.

220. I. **J**ubeat Confessarius diligentius considera-
re, quanta damna corpori & animæ hoc
peccatum afferat: in quantum periculum salutis se
coniciat: quantam ab eo aversionem Deus habeat,
quam quidem colligere licet ex pœnis etiam in hac
vita inmissis; nimirum diluvio mundi: incendio
Sodomæ, aliarumque civitatum: Davidis fuga:
maritis septem Saræ ab Asmodæo jugulatis: Juve-
nis Lubecensis interitu (de quo vide Nicetam Dre-
xeli l. 2. c. 12. §. 9.) Luxoriosi Presbyteri animam
simul & semen effundentis, ut videre est in Specul.
Exempl. dist. 1. ex. 96.

II. Jubeat bene ponderare difficultatem curan-
di hoc vitium, si semel invale scat. Eum in finem
in memoriam revocet gradus, per quos in eo ad
damnationem descenditur, quos S. Gregorius his
verbis indicavit. Ex quo luxuria mentem alicu-
jus semel occupaverit, vix eum bona cogitare per-
mittit: sunt enim desideria viscosa, quia ex sugges-
tione oritur cogitatio, ex cogitatione affectio, ex af-
fectione delectatio, ex delectatione consensus, ex
consensu operatio, ex operatione consuetudo, ex
consuetudine desperatio, ex desperatione peccati
defensio, ex defensione gloriatio, ex gloriatio
damnatio.

III. Moneatur, quod luxuria sit similis ollæ in-
censæ, atque ideo eadem media ad illam extinguen-
dam adhibenda sint, quæ pro olla refrigeranda, si-

cut enim ad hunc finem aut ligna subtrahuntur, aut aqua superfunditur frigida, aut omnino ab igne olla removetur; ita pariter is, qui luxuriam extinguere cupit, debet aut aquam castigationis, & tribulationis superfundere ad imitationem S. Pauli castigantis corpus, ne reprobis efficeretur: aut ligna seu materiam subtrahere per abstinentioniam ab immoderato potu & cibo, in quibus teste Apostolo, est luxuria: aut omnino remove ab igne per fugam occasionum.

IV. Frequentem usum Confessionis & Communionis singulariter suadeat; vix enim quidquam his efficacius pro hoc vitio curando reperitur, uti fassus est civis ille Ferrariensis, qui ante hunc usum perpetuis tentationibus vexabatur: & expertus est miles, qui suadente S. Bernardo Eucharistiam accipiens summam mox aversionem à concubina concepit, quam tamen ante summè deperierat.

V. Fugam otii etiam singulariter commendat juxta notum illum antiquum versum; *otia si tollas, perire cupidinis arcus*: id quod multiplici experientia non semel probatum est, præcipuè illius Monachi, qui in sæculum redire volens, monitus est à patre spirituali, ut per quadraginta dies in eremum secederet, & labori vacaret: quod ubi fecit, paulò post dæmonem specie Æthiopis obvium habuit, consistentemque, quòd per laborem & obedientiam illius devictus sit.

VI. Ante omnia verò suadeat, ut quotidie Christum crucifixum, & B. Virginem certis precibus venerentur, qui ejusmodi vitio laborant, auxiliùmque ad victoriam de eo reportandam implorent,

rent, ad quod non parum proderit, si persuadere possit, ut aliquoties ad tantorum Patronorum honorem (maximè die Veneris & Sabbathi) à tali vitio abstineant.

I. INVIDIA.

221. I. **D**efinitur, est odium alienæ felicitatis, tristitia de bono alieno inordinata. Clarissimè ex D. Thom. 2. 2. q. 63. a. 1. Invidia est tristitia de bono alieno æstimato ab invidente ut malo proprio; quatenus scil. minuit & obscurat propriam invidentis excellentiam, quo differt ab odio proximi: odio enim quis malè vult proximo, gaudet de ejus malo, & consequenter etiam tristatur de ejus bono. Est ergo invidia genuina proles superbiæ, cujus inordinatio consistit in hoc, quòd quis ita inordinate amet, vel appetat sibi propriam excellentiam in bonis veris vel fictis, ut nolit ejusmodi vel similia bona inesse proximo suo; indeque si videat ea proximo inesse, invidet ac tristatur, ac velut ringitur amarulento affectu. Præclare D. August. l. 11. de Genesi ad litt. c. 14. *Amando quisque excellentiam suam vel paribus invidet, quòd ei coequentur: vel superioribus, quòd eis non coequentur.*

II. Invidia peccatum mortale est ex genere suo secundum omnes, duplicem enim malitiam involvit: unam contra charitatem proximi: alteram specialem contra voluntatem Dei: cum enim voluntas Dei sit immediata causa distributionis bonorum ac donorum omnium, voluntati Dei repugnare con-

R 5.

vin.

vincitur, qui invidet & tristatur de bono vel dono, proximo collato: ideoque mortaliter peccare, nisi parvitas materiæ, vel imperfectio actus excuset; sunt enim quidam ex natura proni ad invidiam (quod etiam in brutis advertimus) adeoque facile inveniuntur invidiâ in proximum, qui motus, si rationem præveniant, culpâ vacabunt; si aliqualis semiplena tantum advertentia accedat, venialia evadunt juxta sup. dicta. Nam uti advertit etiam S. Thom. cit. q. 63. a. 3. constat aliquos primos motus invidiæ inveniri quandoque etiam in viris perfectis, qui sunt peccata venialia, similiter ob levitatem materiæ, proximo solum leve aliquod bonum, lucrum, fortunam &c. invidere, non tamen invidere etiam majora, vel quævis bona, non nisi veniale erit.

III. Invidiæ ergo peccati gravitas mensuranda est ex magnitudine boni corporalis vel spiritualis, quod invidetur. Hinc omnium gravissima species est, atque peccatum in Spiritum sanctum, quod dicitur *fraternæ charitatis invidentia*, quâ scil. ipsa bona spiritualia, ac dona Spiritûs sancti atque adeo ipsam charitatem & gratiam Dei, virtutem & sanctitatem proximo quis invidet: qui nimirum illa propriam suam excellentiam minuire, sui vilipensionem causare, aut certè vitam & actus suos redarguere, & condemnare videt, vel æstimat. Unde odium, detractiones, temeraria judicia & persecutiones bonorum. Talis fuit invidia mortifera Cain occidentis fratrem suum Abel, de quo 1. Joannis 5. *Hæc est annuntiatio, quam audistis ab initio, ut diligatis alterutrum, non sicut Cain, qui ex maligno erat, & occidit fratrem suum, & propter quid occidit eum?*

eum? quoniam opera ejus maligna erant, fratris autem justa. Simili invidia rabidi clamant impii, Sap. 2. Circumveniamus hominem justum, quoniam dissimilis est operibus nostris, gravis est nobis ad videndum, quoniam dissimilis est aliis vita ejus.

IV. Invidia denique jure optimo computatur inter peccata capitalia, quippe plurimorum & omnium ferè peccatorum contra proximum, causa & caput. Ejus à D. Gregorio quinque assignantur filiae. 1. Odium, quo quis mala vult illi, cui bona invidet. 2. Sufurratio, quæ apud alios invidum reddere molitur eum, cui invidetur, adeoque amicitiam dissolvere. 3. Detractio, qua famam denigrat bonam, quam proximo quis invidet. 4. Exultatio in adversis. 5. Afflictio in prosperis proximi, & hæc est pœna continua invidi, quo suo livore tabescit, ac velut serpentinâ morsitatione cor exedit. De qua proinde optimè D. Damascenus orat. 27. *Solus*, inquit, in omnibus affectibus iniquissimus simul, at æquissimus invidia est. Iniquissimus, quia bonis omnibus adversus est, æquissimus, quia dominos suos exest & conficit.

Remedia contra Invidiam.

222. I. **J**ubeat bene considerare, quòd per nullum vitium homo diabolo sit similior, quàm per invidiam: unde fit, ut sicut erga diabolum nemo bene afficitur, nemo compatitur, omnes oderunt, ita eòdem modo homines erga invidum se habeant.

II. Jubeat perpendere, quantorum malorum causa multis invidia fuerit? id colligere poterit ex
eade

cæde Caini, venditione Josephi, persecutione Davidis à Saule, morte Christi per invidiam procurata, imò totius humani generis perditione: nam invidia diaboli mors introivit in orbem terrarum, teste Salomone: si ergo Parentis nostri occisorem in domum nostram non admitteremus, vel certe ibi latentem totis viribus expelleremus, & Iudici traderemus, aut (si liceret) ipsi occideremus, an non multò magis invidiam ex domicilio cordis excludamus, quæ utrumque Parentem nostrum Christum scil. & Adamum occidit.

III. Jubeat pariter considerare, quòd invidus per invidiam non modò rem illam, ob quam invidet, non eripiat; sed sibi potius corpore & animo noceat; uti bene S. Chrysostomus indicavit dicens: *O Invidia, quæ semper sibi est inimica; nam qui invidet, sibi quoque ignominiam facit, illi autem, cui invidet, gloriam parit, & ut S. Greg. ait: Quo alii ad meliora properant, eò ipso deterius ipserunt.*

IV. Hortetur, ut nihil magnum existimet in hac vita præter Deum, quem omnes participare possunt: hinc S. Greg. *Parvulus est, vit, qui invidiâ occiditur, quia nisi ipse inferior existeret, de bono alterius non doleret.*

V. Jubeat frequenter meminisse motivorum, quæ ad fraternam charitatem excitare possunt, qualia sunt maximè eadem natura, eadem Christi beneficia, ejusdem hæreditatis repromissio.

VI. Ostendat modum, quo se quoque participem facere possit illorum bonorum, ob quæ alteri invidet; si scil. ob ea ex animo illi gratuletur: sic enim clarè docuit S. Augustinus dicens: *Tolle in-*
vidiam

vidiam, & meum est, quod habes. Talis enim dicere potest cum Davide Psal. 138. *Particeps ego sum, omnium timentium te, & custodientium mandata tua.*

VII. Perpendat gravitatem hujus morbi ex difficultate curandi, quam tres gravissimi Doctores seqq. sententiis indicârunt S. Greg. Quamvis per omne vitium, quod perpetratur, humano cordi antiqui hostis virus infunditur, in hoc tamen nequitia suâ tota viscera commovit serpens, & imprimendæ malitiæ pestem vomuit. D. Basilus. ait, tam fædum malum est, ut invidus ipse prodere non audeat, simulat propterea gaudium, & tacite secum rumpitur, ob quam causam nec medium, nec medicinam mali sui facile invenit. Cassianus denique ait, eum, quem vel semel peste sui veneni corruerit (invidia) penè dixerim carere remedio. Ipsa namque est lues, de qua singulariter dicitur per Prophetam: Ecce ego mittam vobis serpentes regulos, quibus non est incantatio, & mordebunt vos. Quis non exhorrescat ad horum auditum, & invidiam adhuc in semine suffocare studeat?

G. GULA.

223. **D**efinitur: *inordinatus, seu immoderatus appetitus, ususque cibi ac potus.* Hujus quinque modos seu gradus ex. D. Greg. assignat. S. Thom. 2.2. q. 148. a. 4. I. Quoad substantiam cibi ac potus, nimium lauta & exquisita appetendo. 2. quoad quantitatem, ultra naturæ ordinarium appetitum sumendo ac ingurgitando. 3. quoad qualitatem & excessivam præparationem, nimis delicata

delicata appetendo. 4. *quoad tempus*, nim. tempore indebito comedendo & bibendo, aut excessivè protrahe[n]do ac multiplicando commessationes & potationes. 5. *quoad ipsam delectationem gustûs*, in ea sibi nimium complacendo, aut nimis avidè & impotenter vorando, potando &c. Gulæ ergò duæ sunt species seu filiæ: commessatio & potatio per excessivam frequentationem: & ebrietas ac crapula usque ad rationis privationem.

II. Gula, commessario, potatio ex genere suo peccatum solum veniale est, quia excessus in re aliàs indifferenti vel licita, non nisi venialis culpa est. Per accidens tamen peccatum gulæ mortale evadit multipliciter. I. ratione enormis excessûs & deformitatis contra virtutem Temperantiæ, quâ homo statum naturæ rationalis enormiter & horrendè deturbat; ut maximè, qui scienter & voluntariè se insarciunt & ingurgitant usque ad vomitum. 2. qui ex proposito comedunt & potant, ut vomant, & vomunt, ut rursus comedere & potare possint. Sanè ratione hujus enormis deformitatis gula & commessatio in S. Scriptura numerantur inter peccata mortalia. *Rom. 13. Galat. 5. 1. Petri 4. & in Epist. Judæ v. 12.* utique ratione gravis nocumenti Corporis, ut qui ob nimiam ingluviem sciens & advertens, vel advertere debens, graviter lædit valetudinem corporis; *nam propter crapulam multi perierunt. Eccl. 37. 3.* ratione gravis nocumenti animæ, ut cum quis advertens nimiam ingluviem delicatorum, sibi causari graves motus libidinosos cum periculo consensûs, se ineptum reddi

reddi ad functiones necessarias, aut executionem aliorum præceptorum &c. & universaliter omnes, quorum tota cura est in cultu ventris, quorum scilicet secundum Apost. *Deus venter est.* 4. ratione *præcepti specialis*, aut *positivi*, ut frangere jejunium: aut *naturalis*, ut comedere carnem humanam. Quod quidem etiam in extrema necessitate famis licere negant *Victoria*, *Valentia* & alii apud Laym. qui tamen cum aliis communius censent licere; quia licet aliqua absolute sint aliena à natura & ratione humana, ideoque lege naturali prohibita, tamen in extrema necessitate permixta sunt; ut abscindere membrum pro tuenda vita &c. ita etiam dicendum de comestione carnis humanæ, si habeatur jam mortua: nullo enim casu licebit ad hunc finem alium occidere.

III. Præcipuus hujus vitii excessus est Ebrietas, quæ definitur, *excessus voluntarius in potu inebriante, voluptatis gratiâ usque ad privationem, aut gravem perturbationem usus rationis.*

Dicitur I. *Excessus voluntarius*; per quod excluditur omnis ebrietas ex errore vel inadvertentia proveniens, adeoque involuntaria; ut contingit iis, qui ad satietatem naturæ bibentes, ex mera debilitate naturæ, vel potius malitia inebriantur? qui scilicet fortitudinem vini non norunt, aut alia de causa futuram ebrietatem prævidere, vel advertere non potuerunt. Tunc enim committitur peccatum ebrietatis, quando quis advertens periculum probabile imminens ebrietatis, esto primò post horam, vel cum in liberum aerem exeuntem secutura sit: nihil;

nihilominus libere potare pergat, bestia est, si etiam intendit.

Dicitur 2. *voluptatis gratia*. Ob alium enim finem honestum v. g. ad recuperandam sanitatem; vel dum ustio, aliave enormis medicina sustinenda est, licitum est forti haustu se inebriare: neque enim tunc absurdum judicat recta ratio ad breve tempus usu rationis destitui (quod etiam in somno accidit) ut reparata valetudine, munera rationis rectius præstentur. Addit Lessius l. 4. c. 3. dub. 4. etiam licitum fore se inebriare ad evadendam mortem intentatam, nisi propinanti respondeas; sed aperte repugnat S. August. serm. 232. de tempore dicens: *Etiamsi ad hoc veniretur, ut sibi diceretur, aut bibas, aut morieris: melius erit, ut caro tua sobria occideretur, quam per ebrietatem anima moreretur.*

Dicitur 3. *usque ad privationem usus rationis*, quod si enim stante usu rationis sufficiente, solum phantasia non nihil turbata sit, etiamsi lingua titubet, pedes vacillent, oculi duplicata aspiciant, fenestræ circumagi videantur, imperfecta erit ebrietas, & peccatum veniale de gravioribus, si deliberatè fiat.

Dicitur 4. *vel gravem perturbationem rationis*; ut nimirum homo amplius discernere inter bonum & malum, & actiones suas ordinarias saltem dirigere nequeat (nam perficere non posse, etiam ex ebrietate imperfecta potest) cum certè ad ebrietatem perfectam & mortalem requiri non videatur, ut usum rationis omnino tollat, & planè brutum vel truncum efficiat. Pudendum est aliquorum
exem.

exemplum: eum, qui ebrietate, quasi sepultus jacet in platea, si se movere possit, ne super eum currus transeat, aut saltem signum dare, ut currus aliò divertat non esse perfectè & mortaliter ebrium. Nonne hoc etiam brutum facere possit? in quo ergo rationis usu talis differret à bruto?

Est ergo ebrietas perfectà peccatum mortale secundum communem & receptissimam doctrinam cum *D. Thoma 2. 2. q. 150. a. 2.* Certè *S. Script.* ad *Galat. 5. 1. Petri 4.* numerat inter peccata mortalia. Et Ratio est: quia gravis reverà deformitas est, & grande malum, ipsique Deo valde injurium, imaginem Dei ita deturpare, & abjectà rationis potestate, quàm nihil in homine præstantius, ad brutorum stupiditatem, solius voluptatis causâ, ultrò se abjicere. Cum igitur ebrietas per se intrinsecè mala sit, evidens sit, peccare mortaliter eos, qui alios jussu, suasu, propinationibus ad se inebriandum inducunt; unde & sancti Patres tales graviter reprehendunt, ita *Laym. l. 3. sect. 4. n. 6.*

Remedia contra Gulam & Ebrietatem.

224. I. **O** Stendat turpitudinem & gravitatem hujus vitii præcipuè si usque ad privationem usûs rationis ascendat: per illud enim fit homo deterior ipsis brutis, assimilatur stultis & amentibus, annumeratur idololatri, quorum Deus venter est.

II. Jubeat considerare damna, quæ ex hoc vitio nascuntur; quia ex *D. Gregorio & Innocentio* gula paradysum occlusit, primogenituram vendidit, suspendit pistorem, decollavit *S. Joannem Baptistam,*

Pars II.

S

tam,

tam, princeps coquorum Nabozardan templum incendit, & Jerusalem totam evertit. Balthasar inter epulas manum scribentem vidit, & eadem nocte interfectus est à Chaldæis: verbo, propter crapulam multi perierunt: qui autem abstinens est, adjiciet vitam.

III. Declaret, quantum periculum animæ subeant ebrii, id quod ex Jobi testimonio colligi potest, dicentis: Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt: hinc monet Christus: Attendite vobis, ne fortè graventur corda vestra in crapula & ebrietate, & superveniat in vos repentina dies illa. In confirmationem proderit narrare exemplum Holofernis, Amonis, Israëlitarum (de quibus Scriptura ait: adhuc carnes erant in dentibus eorum, & ecce furor Domini concitatur in populum, percussit eum plagâ magnâ nimis) Adami, Esau, divitis epulonis illius, qui animam dæmoni vendidit; & alterius, qui, quia post compositionem gratias egit dæmoni, vivus ab eo affatus est.

IV. Declaret, quomodo gula & ebrietas etiam in hac vita spoliet hominem sanitate corporis, divitiis, honore & famâ; confirmet hæc omnia exemplo Noë denudati, Loth incestum duplicem committentis, Alexandri Clitum optimum amicū occidentis. Mariti ob pecuniam gulâ absumptam depauperati, & liberos panem petentes occidentis &c.

V. Hortetur, ut societatem potatorum fugiat, & dum hi ad epulas invitant, ex altera parte Christi-

tum Crucifixum ad abstinentiam hortantem sibi imaginetur.

VI. Suadeat, ut in honorem Christi sitientis certo tempore ab hospitio, vel immoderato potu extra tempus prandii aut cœnæ sumi soliti abstineat, penamque pro numero transgressionum sumat.

VII. Suadeat, ut exemplo Christi in tentatione gulæ mentem ad meliorem cibum eleuet, dicatque, non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod exiit de ore Dei. Vel cibus meus est facere voluntatem Patris mei, qui in cœlis est. Vel cum S. Bernardo: Tua JESU dilectio, grata mentis relectio, replens sine fastidio, dans famem desiderio.

I.

I R A.

125. I. **I**Ra definitur communiter: *Immoderatus appetitus vindictæ*. Explicatius Mar-
bant. Tribun. tom. 2. tract. 6. tit. 2. q. 2. Est commotio inordinata animi, vindictam, vel quasi vindictam inordinatè appetentis. Iræ enim peccaminosæ duplex est inordinatio: una ex parte ipsius motûs iræ, seu modi irascendi; ut si nimium interius excandesceas vel exterius per signa nimis patefacias: altera est ex parte objecti, seu vindictæ; ut si proximo appetas vindictam injustam, vel justo majorem.

II. Ira inordinata primo modo quoad modum passionis, seu modum irascendi nimium, est peccatum veniale ex genere suo. Est enim excessus voluntarius in passione animi de se indifferente,

quippe quæ etiam bona & virtuosa esse possit; si ea utamur ex motivo virtutis & zelo Justitiæ, ad propulsandum vel vindicandum malum peccatum in nobis vel aliis nostræ curæ commissis, juxta illud *Psal. 4. Irascimini, & nolite peccare.* Excessus autem vel inordinatio in re indifferenti per se culpam venialem non excedit, juxta regulam jam saepius repetitam, igitur &c. Recte tamen docet *Marchant. cit.* Iram etiam in hac inordinatione motus seclusâ vindictâ injustâ, evadere peccatum mortale ratione enormis excessûs, & deformitatis in irascendo, cum scilicet quis deliberatè, sciens & volens motus iracundiæ adeo excreescere sinat, ut erumpat in enormes gestus, clamores, tonsiones, spumas, membrorum contorsiones, ut gravissima injuria hominis constitutionem afficiat; talis utique peccat mortaliter; quia imaginem Dei ac creaturam rationalem enormiter dehonestat ac deturpat, unde SS. Patres passim docent, per iram hominem mutari in feram, imò in dæmonem, & tres rectè solent assignari iræ species: *Rancor, insania, furor.*

Rancor est ira, quatenus causat ac continet internam indignationem, aversionem, odium, vindictam &c. *Insania*, quatenus mentem rationis ulul privat. *Furor* denique, quatenus in ejusmodi inordinatos ac enormes motus erumpit.

III. Ira inordinata secundo modo, quoad inordinatum appetitum vindictæ inferendæ, est peccatum mortale ex genere suo; utpote directè repugnans charitati, quatenus proximo suo inordinatè malum appetit; ac etiam justitiæ, si actu iniustas vindictas erumpat. Primò cum quis appetat

appetat vindictam in immeritum. 2. Et si in meritum, tamen ultra meritum. 3. Etsi in quomodocumque meritum, tamen præter ordinem; ut si inimico appetas pœnam propriâ autoritate per te infligendam. 4. Etsi omnibus his servatis, appetatur vindicta non ad debitum finem, ut iusta est ex zelo Justitiæ ac odio iniquitatis; sed merè ut satisfactiva animi tui malevoli, ex odio personæ, amore proprio & vindicandi libidine.

IV. Ira utrovis modo inordinata meritò computatur inter peccata capitalia, quippe plurimum peccatorum ac malorum caput & origo, quæ nimis nota. Sex tamen ejus peculiare filia ac foles enumerantur à S. Gregorio l. 31. moral. c. 27. nimirum indignatio, tumor mentis, clamor, contumelia, rixa, blasphemia. Ira enim aut remanet in corde, & sic irascitur: *Indignatio*, seu aversio affectus inordinatus in proximum, ex eo, quod apprehendat se indignè à tali tractari. Et consequenter nascitur *tumor mentis*, quo quis morosè excogitat diversas vias vindicandi, hisque cogitationibus nimium tumefacit & inflat: & tunc est peccatum pro ratione vindictæ gravis vel levis, mortale vel veniale: Indignatio autem plerumque veniale tantum est, nisi ad gravem proximi contemptum producat. Aut ira ulterius erumpit in os, & sic enascitur 3. *Clamor* indignationis index, cum iratus vocem extollit, multa inordinate & confuse effundens: id Christus *Matth. 5.* significat per verbum *aga*, quod nihil distinctè significat, sed solum motum indignationis exprimit; & hic clamor per se tantum peccatum veniale est. Consequenter au-

tem 4. nascitur *Contumelia* interim contemptis in-
dex, qua quis proximo malum objicit, intentione
illum inhonorandi; quod Christus expressit per
verbum *Fatue*, quo omnis contumelia aperta signi-
ficatur: peccatum mortale ex genere suo. Aut
ira erumpit in ipsum opus, & actuale vindictam,
& sic 5. nascitur *Rixa*, percussio, vulnera, caedes;
& si vindicta non succedat, oritur 6. *Blasphemia* in
ipsum Deum; omnia mortalia ex genere suo.

Remedia contra Iram.

226. I. **H**ortetur ut poenitens se praearet ad
quoscumque casus patienter ferendos
per considerationem passionis Dominicae; quia
tela praevisa minus feriunt.

II. Demonstrat illi omnes injurias vel alia ad-
versa esse similia illis imaginibus, quae, si à dextris
aspiciantur, Christum: si à sinistris, diabolum re-
praesentant. Hortetur ergo, ut illas à dextris intuea-
tur, quatenus à Deo missas vel permissas. Et qui-
dem ex singulari erga illum amore, ad summam ip-
sius utilitatem: sic enim fore, ut amaturus sit potius
laedentes, quam odio habiturus sit.

III. Proderit etiam ostendere damna corporis
& animae, honoris & saepe etiam opum per iram
generari solita; ut mariti, qui ex ira filium in agro
glebâ occidit, se suspendit, & sic effecit, ut uxor ad
spectaculum evocata infantem in balneo relinque-
ret, suffocârit, & tum demum reperiens mortuum,
etiam se suspenderet.

IV. Suadeat, ut ira fervente taceat, uti Christus
S. Brigittae suavit, & Philosophus quidam Rege
monito,

monito, ut iratus prius Alphabetum recitaret, quam quidquam inciperet. Sic David *turbatus sum, & non sum locutus.*

V. Jubeat præmium mansuetis promissum intuiti; sic ille dominus putans fieri non posse, ut iram vinceret, didicit id intuitu æternæ mercedis, quando alium æquè iracundum paucis nummis promissis advertit ab ira abstinuisse.

VI. Quærat, an vellet ita secum agere Deum, quemadmodum ipse cum proximo agit; dum scilicet ob quamvis etiam vilissimam rem graviter illi indignatur & irascitur: ne ergo faciat, quod sibi fieri nollet: nam Deus mensurâ, quâ metimur aliis, nobis remetitur.

A. ACEDIA.

227. I. **T**Riplex est, naturalis, moralis & capitalis.

Acedia naturalis, una est merè corporalis, scilicet torpor & hebetudo quædam virium naturalium deficientium respectu laboris suscipiendi, orta nimirum ex ipsa corporis complexione malè affecta. Alia dicitur *sensualis*; estque passio seu tristitia appetitus sensitivi, laborem & difficultatem operis refugientis. Ex eo enim, quod appetitus naturaliter fertur in bonum conveniens vel delectabile sensui, naturaliter abhorret ab omni disconvenienti, vel molesto sensui, indeque tristitia quædam & aversio à labore & difficultate operis.

Acedia hæc naturalis utraque secundum se quamdiu merè naturalis, & nullo modo peccatum est, sed virtutis ac meriti materia & seges. Facta

autem voluntaria, per liberum consensum voluntatis, jam evadet *Acedia moralis*. Itaque

II. *Acedia moralis* & peccaminosa rursus alia est *universalis*, seu quidam remissi animi languor ad bene operandum in rebus salutis, seu in exercitio virtutum, quatenus laboriosum ac difficile est. Potestque versari circa quodcumque præceptum vel virtutem; & ideo non est speciale peccatum: sed eatenus solum peccatum est, quatenus causat transgressionem, vel negligentem executionem præcepti vel virtutis; ac semper idem numero cum ipsa transgressionem vel negligenti executione. E.g. quidam ex *acedia* & torpore proveniente ex apprehensione difficultatis, consentit in omissionem, omittit horas Canonicas, erit idem numero peccatum mortale: si solum negligentius persolvat, idem erit peccatum veniale. Quod si verò stante illa *acedia*, torpore & tristitia nihilominus præceptum perfectè adimpleat, etsi difficulter, *acedia* nullo modo erit peccatum, sed augebit meritum. Alia est *acedia moralis specialis*, etiam capitalis dicta, quæ inter septem vitia Capitalia ultimo loco numeratur: & hæc

III. *Acedia specialis* ac capitale vitium est tristitia de bono spirituali ac divino, quatenus hominem retardat à prosequendo illo bono, v.g. ab ipsa gratia & amicitia divina conservanda, & beatitudine consequenda per virtutum exercitia laboriosa: & consequenter etiam ab adhibendis mediis ad illum finem. Et hæc *acedia* omnino voluntaria ac deliberata est peccatum speciale, ac mortale gravissimum; quia directè repugnat charitati divi-

na eamque destruit, quatenus continet veram & actualem aversionem à Deo ultimo fine. Cujus signa pessima & effectus sunt, amaritudo, tedium ac idus gustus mentis ad omnia spiritualia & divina, ac ipsam cogitationem Dei: item aversio à verbo Dei, ut non nisi cum tristitia quis audire possit de Deo, æterna beatitudine, salute procuranda: incuria salutis, tedium vitæ, & alia mox inter filias acedix enumeranda.

IV. Itaque Acedia jure meritissimo computatur inter peccata capitalia; quia gravissimorum peccatorum causa est: ejusque speciales filix à D. Gregorio enumerantur sex. 1. *Malitia*, quæ homo odio habet ipsa bona spiritualia secundum se, vellētque ea non esse: dolet, quod bene fecerit, cuperet non esse natum & creatum à Deo: non agnovisse Christum, adeoque ipsa beneficia Dei contemnit. 2. *Rancor*, quo ii sunt fastidio, qui hortantur ad spiritualia; ut Confessarii, Concionatores, & Religiosi. 3. *Pusillanimitas* erga omnia bona spiritualia tanquam ardua, ea refugiendo; ab iis se subtrahendo, &c. 4. *Desperatio* consequendæ beatitudinis, peccatum mortale gravissimum, si pleno rationis consensu fiat. 5. *Torpor* in observantia divinorum. 6. *Evagatio* mentis ad illicita, de quibus vide *Layman. l. 2. tract. 3. cap. 9. & Marchant. Tribun. tom. 2. tit. 4. sect. 1. q. 3. §. 2.*

Remedia contra Acediam.

228. I. **O**B oculos ponant Christum, qui in laboribus fuit à juventute sua, & obediens usque ad mortem Crucis pro salute nostra, quid er-

go nos pro eodem, & salute nostra propria parerit facere?

II. Jubeat sæpe meminisse cœlestium gaudiorum, quæ labori nostro sunt promissa; an non sic ei, ut Jacobo, videbuntur omnes labores breves præ amoris magnitudine? si diabolus ad omnia se tormenta inferni paratum fore dixit, usque ad diem judicii toleranda, ut unico momento Deum aspiciere liceret, quantò magis exiguus & brevis labor suscipiendus est, ut Deum per totam æternitatem videre liceat?

III. Proponat ob oculos stultitiam hominis in spirituali lucro faciendo negligentis: si enim homini pauperi thesaurus Regius aperiretur, atque facultas daretur per unam horam auferendi, quantum vellet & posset, an non summa vecordia & insania foret, si vel otio vel nugis horam illam consumeret? Cum ergo cuivis homini gratia hæc facta sit, occasioque oblata, quantum volet meritum in hac vita comparandi; an non, si otio & nugis vacet, tanto majori reprehensione dignus censetur, quantò majora erant bona, quæ comparare poterat?

IV. Statuat illi mercatores, aulicos, milites, jubeatque considerare, quantos labores suscipiant pro vanissima mercede, & honore, quem tamen sæpe non accipiunt; an non ergo erubescere debet, quòd pro veris, æternis, inexplicabilibus gaudiis, & mercede magna nimis, quæ Deus est, minora longè agere, & pati detrectet, aut horreat.

V. Considerare jubeat, quòd aut in hac aut in altera vita patiendum aut laborandum sit: an non
autem

autem omnes hujus vitæ labores præ unius diei
tormantis in altera vita eligat?

VI. Alloquatur illum seriò illis Salomonis
verbis: vade ad formicam ô piger! & considera
vias ejus, & disce sapientiam, quæ, cum non habeat
ducem, nec præceptorem, nec principem, parat in
æstate cibum sibi, & congregat in messe, quod co-
medat. Et tu in æstate hujus vitæ non congrega-
bis, quod in æternum comedas?

VII. Denique explicet illi periculum vitæ æter-
næ amittendæ, in quo versatur, juxta illud *Psalmistæ*,
Psal. 156. Omnem escam (spiritualem) abomi-
nata est anima eorum, & appropinquaverunt us-
que ad portas mortis, quam ut effugias, lege
& rulina hæc omnia diligenter,
quæ conscripta
sunt

AD
LAUDEM DEI OPTI-
MI MAXIMI.

SPE-